

mérlegvalódiság helyreállításának problémája amugy is törvényi rendezést, sőt egész codexet kíván, amely egységesen, rendszeresen kell, hogy feldolgozza az egész anyag-komplexumot. Előfutárok rapszódikus kiküldésének sok értelme nincsen.

2. A miniszterium felhatalmazást nyer arra, hogy a korlátolt felelősségű társaságokról jogszabályt alkosson. Az oly rokonszerű magyar, osztrák és német kereskedelmi jogrendszernek érthetetlen divergentiája állott fenn a kereskedelmi társaságok ezen alakjának jogterületén. Ideje, hogy ez megváltozzék. De ismét csak azt kell mondanunk, egy ily jelentős új institúciója hiteljogunknak részleteiben kell, hogy megvitattassék törvényhozásunk által és nem elég az egyszakaszos, általánosságban tartott utmutatás. Hacsak azon tapasztalat nem vezette a vonatkozó szakasznak tervezőjét, hogy a jelentős civiljogi törvényjavaslatokat a mi törvényhozásunk amugy is legtöbbször komoly vita és érdeklődés nélkül bocsátja utnak.

3. Az appriaciós törvény a közkereseti és betéti társaságokat kiemeli a társulati adó hatálya alól és a kereseti adó alá vonja. A kapcsolatos problémákkal e lap bővebben foglalkozott. Ehelyütt csak annyit, hogy e rendelkezés retrogád természetű és elgondolásában helytelen. A társulati adótörvény le európaibb adótörvényünk és a törvényhozásnak arra kellett volna törekednie, hogy ezen törvényt tökéletesítse, csiszolja, ennek alapelveit terjessze ki szélesebb jogterületekre. A társulati adótörvény kereteinek megszükitése és a kereseti adó izmosítása sikeres lépés adórendszerünk visszafejlesztésének utján.

Dr. Gl. A.

Az áru- és anyagkészletek értékelése a társulati adó szempontjából. A társulati adóról szóló 1922. évi XXIV. t.-c. 18. §. a) és b) pontjai szerint a megelőző évi áru- és anyagkészlet mennyiségét meg nem haladó rész a megelőző üzleti év mérlegében kitüntetett értéken, az ezt meghaladó rész pedig vagy a beszerzési áron, vagy az évzárlatkor volt piaci árnak 20%-kal csökkentett összegével volt felvehető. A törvény végrehajtása tárgyában kiadott 1922. évi 200.000. számú utasítás 59. §-a a folyó évi és a múlt évi készlet összehasonlításánál az egyedi azonosságot nem, de a faji azonosságot megkívánta, elvileg megkívánta azonban, hogy hasonló fajú áruk csoportokba foglalva szolgáljanak az összehasonlítás alapjául, a nyersanyagok, félgyártmányok és készgyártmányok között pedig a kölcsönös helyettesítést engedte meg. A csoportosításra és helyettesítésre vonatkozó részletes szabályok külön rendeletekben lettek volna megállapítandók.

Az 1924. évi 5800/P. M. számú rendelet 8. §-a hatályon kívül helyezte az utasítás 59. §-át és a folyó évi és múlt

évi leltár összehasonlításánál a leltárak aranykorona értékét rendelte irányadónak. Ezt a rendeletet kiegészíti a 136.442/1924. P. M. számú rendelet (megjelent a Pénzügyi Közlöny 1924. március 1-ei számában) és ezek alapján a készletek értékelése, illetve az értékelés helyes voltának megállapítása a következőképp. eszközlendő:

Az adókivetés alapjául szolgáló mérlegben szereplő áru- és anyagkészlet felveendő az üzleti év végén érvényben volt piaci árakon papirkoronában és a leltár papirkorona végösszege elosztandó az üzleti év utolsó hónapjára a pénzügyminiszterium által megállapított aranykorona szorzószámmal és így áll elő az áru- és anyagkészlet aranykorona értéke. Az ezt megelőző év áru- és anyagkészlete felveendő az illető év végén érvényben volt piaci árakon papirkoronában és a leltár papirkorona végösszege elosztandó az illető év utolsó hónapjára a pénzügyminiszterium által megállapított aranykorona szorzószámmal és így áll elő az illető év áru- és anyagkészletének aranykorona értéke. Amennyiben az adózás alapjául szolgáló üzletév végén mutatkozó áru- és anyagkészlet aranykorona értéke az előző évinél nagyobb, a különbözet új beszerzésnek lévén tekintendő, 20%-kal csökkentett áron veendő számításba és a többletnek ezen 20%-kal csökkentett összege megszorozandó az üzletév utolsó hónapjára megállapított aranykorona szorzószámmal és az így előálló papirkorona leltári többlet hozzáadandó ahhoz a papirkorona összeghez, amellyel a megelőző év mérlegében az áru- és anyagkészlet fel volt véve. Például az 1923. évi áru- és anyagkészlet az 1923. évi mérlegben 100 millió koronával volt felvéve. Tényleges értéke azonban az 1923. év végén érvényben volt piaci árakon 650 millió korona volt. Az 1924. év végén az áru- és anyagkészlet értéke az 1924. év végén érvényben volt piaci árakon 2.550.000.000 korona volt. Az 1923. év végén megvolt készlet 650 millió papirkorona piaci értéke az 1923. december havára megállapított 6500 korona szorzószámmal 100.000 aranykorona értéket jelent; az 1924. év végén 2.550.000.000 korona piaci értékű áru- és anyagkészlet aranykorona értéke az 1924. december havára megállapított 17000-es szorzószámmal 150.000 aranykorona értéket képvisel. Az 1924. év végén tehát az áru- és anyagkészlet értéke 50.000 aranykoronával nagyobb. Ezen 50.000 aranykorona új beszerzésnek lévén tekintendő, 20%-kal csökkentett értékben, vagyis 40.000 koronával vehető fel, ami a 17000-es szorzószámmal 680 millió papirkorona leltári többletet jelent. Ezen 680 millió korona leltári többletet kell hozzáadni az áru- és anyagkészletnek az 1923. évi mérlegben felvett 100.000.000 korona összegéhez és az 1924. évi mérlegben az áru- és anyagkészlet legalább 780 millió koronában veendő fel, hogy latens

tartalék címén a mérlegszerű nyereséghez hozzáadás ne eszközöltessék.

Amennyiben azonban a vállalat igazolja, hogy az 1924. évi áru- és anyagkészletben levő valamely cikknek az ára 1923. év végétől 1924. év végéig aranykoronában kifejezve is emelkedett (például a legtöbb mezőgazdasági terménynél a kiviteli illeték rendszerének az 1924. évben történt eltörlése folytán), abban az esetben a vállalat jogosítva van megfelelő igazolás mellett, ezen cikkekre vonatkozólag igényelni azt, hogy úgy az 1923. évi, mint az 1924. évi aranykorona leltár összehasonlításánál az 1923. év végei aranykorona árákon vétesseken számításba, ami azt eredményezi, hogy valamely cikk aranykorona értékének emelkedése a leltár értékét nem növeli.

A pénzügyminiszterium ezen rendelkezésével az áru- és anyagkészlet értékelésénél az egész vonalon megvalósul már most a törvényben lefektetett az a helyes pénzügyi jogi elv, hogy az adózás alapjául csak a tényleges vagyonszaporulat szolgáljon.

Késedelmesen bemutatott (bejelentett) haszonbérleti szerződések után kiszabott felemelt illetékek mérséklése. Az 1924. évi október hó 23-án kelt 133.154. számú pénzügyminiszteri rendelet értelmében, ha az illetékkiszabás végett be nem jelentett szóbeli vagy írásba foglalt haszonbérleti szerződések 1924 december 31-ig pótlólag bejelentettek, a felemelt illetékeket szóbeli szerződéseknel teljesen, az írásba foglaltaknál pedig $\frac{9}{10}$ -részben hivatalból törölni kellett, ha az egyszeres illeték és a felemelt illeték fenntartott $\frac{1}{10}$ -része 1924 december 31-ig befizettetett.

A pénzügyminiszterium az 1925. évi február 27-én kelt 9644. számú rendeletével felhatalmazta a pénzügyigazgatóságokat, hogy

a) ha a felemelt illetékek hivatalból való törlésének, illetve mérséklésének csak az volt az akadálya, hogy a felek az illetéket 1924 december 31-ig nem fizették be, továbbá

b) ha az 1924 december 31. utáni bemutatás (bejelentés) körüli késedelmet a felek elfogadható indokolással (péld. a bemutatási kötelezettségről a közhírré tétel folytán nem szerzett tudomás, stb.) igazolják, a felek kérelmére a szóbeli haszonbérleti szerződések alapján kiszabott felemelt illetéket legfeljebb $\frac{1}{10}$ -részig, az írásba foglalt haszonbérleti szerződések alapján kiszabott felemelt illetékeket pedig legfeljebb $\frac{1}{5}$ -részig saját hatáskörükben mérsékelhessék.

A kincstári házhaszonrészesedés késedelmes fizetése esetében fizetendő pótlék mérvének újabb szabályozása. A kincstári házhaszonrészesedés késedelmes befizetése esetére az 1923. évi XXXIII. t.-c. 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján megállapított havi $10\frac{0}{10}$ -os adópótlék összegét a pénzügyminiszterium 1925. évi április hó 3-án kelt 50039/VII. a. 1925. számú rendeletével havi $3\frac{0}{10}$ -ra szállította le. A háztulajdonos saját lakása után járó kincstári házhaszonrészesedés késedelmes befizetése esetén adópótlék